תרנט סֵדֶר קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּסֻכּוֹת. וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א [*] א מוֹצִיאִין שְׁנֵי סְפָרִים, (א) בָּאֶחָד קוֹרִים 'שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב' (ב) בְּפָרָשַׁת אֱמֹר (ויקרא כב כח), (ג) וּבַשֵּׁנִי קוֹרֵא הַמַּפְטִיר קָרְבָּנוֹת הַמּוּסָפִין 'וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ (ד) הַשְּׁבִיעִי' (במדבר כט יג). (ה) ב וּמַפְטִיר בִּזְכַרְיָה 'הִנֵּה יוֹם בָּא' וְכוּ' (יד ז):

א צִיְּנְתִּיו לְעֵיל בְּסִימָן תפ״ח (אות ז).

ב בְּרִירָתָהּ מְגִלָּה ל״א (ע״א).

תרס סֵדֶר הֶקֵּף הַבִּימָה. וּבוֹ ג׳ סְעִיפִים:

א נוֹהֲגִים לְהַעֲלוֹת (א) סֵפֶר תּוֹרָה עַל (הַבִּימָה) א וּלְהַקִּיפָהּ (ב) [א] פַּעַם אַחַת בְּכָל יוֹם, וּבַשְּׁבִיעִי

א מַהָא דְּתָנַן בְּכָל יוֹם הָיוּ מַקִּיפִין וְכוּ'. סֻכָּה (מ״ד) [מ״ה] (ע״א)

בַּאֵר הֵיטֵב

לְהַקָּנוֹת לְחַבְרֵיהֶם וְעוֹד לַעֲשׂוֹת הַנַּעֲנוּעִים כְּהִלְכָתָן. אָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֶתְרוֹג מְיֻחָד וּבְעִיר אַחֶרֶת אֵין לָהֶם כְּלָל מוֹטֵב שֶׁיִּשְׁלָחֶנּוּ לְשָׁם וְהוּא יְבָרֵךְ עַל שֶׁל הַקָּהָל. מַטֶּה מֹשֶׁה (סי׳ תתקנ) מַעֲגְלֵי צֶדֶק, וְעַיֵּן בְּתְשׁוּבַת בֵּית יַעֲקֹב סִימָן קי״ד וּבְיָבִיעַ אַהֲרֹן (הגה״ט):

א (ב) פַּעַם. וּמַאן דְּאִית לֵהּ לוּלָב וְעוֹמֵד וְאֵינוֹ מַקִּיף רָעָה עוֹשֶׂה. שְׁיָרֵי כְנֶסֶת שְׁלֹ״ה (מסכת סוכה) שֶׁכָּתַב לְהִפּוּךְ עַיִן שָׁם. וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל סָעִיף קָטָן ה׳ גַּם בְּמַתָּנָה יֵשׁ קְצָת חֶשֶׁשׁ אִם אֵינוֹ מוֹשֵׁךְ לַחֲצֵרוֹ, אַךְ לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי הָעִקָּר כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי דִּכְשֶׁנּוֹטְלוֹ בְּיָדוֹ הֲוֵי קִנְיָן דְּאוֹרַיְתָא וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁאֵינוֹ בִּרְשׁוּת בַּעַל הָאֶתְרוֹג רַק בְּבֵית הַבְּנֶסֶת אוֹ בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ שֶׁהוּא רְשׁוּת כָּל אָדָם שֶׁפִּיר הֲוֵי קִנְיָן דְּאוֹרַיְתָא בְּלִי פְּקָפּוּק וְעָדִיף מִלְּבָרֵךְ עַל שֶׁל קָהָל. וְטוֹב לִנְהֹג שֶׁהַגְּבִּי אוֹ יָחִיד אַחֵר שֶׁבְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּבְבֵית הַמִּדְרָשׁ יִקְנֶה הָאֶתְרוֹג מִשָּׁלוֹ וְהוּא יִתֵּן לַקָּהָל לְבָרֵךְ בְּמַתָּנָה עַל מְנָת לְהַחֲזִיר וְשׁוּב יִגְבֶּה מֵעוֹת אֶתְרוֹג כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּאָרְחוֹת חַיִּים (הל׳ לולב סי׳ לא) וְכֵן בּוֹ (סי׳ עב) בְּשֵׁם הָרַאֲב״ד שֶׁהָיָה נוֹהֵג לִקְנוֹת אֶתְרוֹג מִשָּׁלוֹ וְנוֹתְנוֹ לְכָל הַקָּהָל בְּמַתָּנָה עַל מְנָת לְהַחֲזִיר וּבְיוֹמָא דַּעֲרָבָה הָיָה מְכַבֵּשׁ מֵהֶם שֶׁיִּפְרְעוּ דְּמֵי אֶתְרוֹג שֶׁמָּא הָיָה בָּהֶם מִי שֶׁיִּנְהַג סְלְסוּל בְּעַצְמוֹ אוֹ שֶׁהָיָה רוּחוֹ גַּסָּה שֶׁלֹּא יִרְצֶה לְצֵאת אֶלָּא בְּשֶׁלּוֹ וְכֵן רָאִיתִי בִּבְרֵכִי יוֹסֵף (סק״ז) שֶׁמְּזֶה הֵבִיא רְאָיָה דְּלֹא מְהָנֵי הֵינוּ אִם לֹא נָתַן לוֹ בְּשָׁעַת נְטִילָה בְּמַתָּנָה כְּלָל מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּזֶה כֵּיוָן שֶׁהַנּוֹתֵן גָּמַר וְאָקְנֵי לֵהּ אֶלָּא שֶׁהוּא אֵינוֹ רוֹצֶה לְצֵאת אֶלָּא בְּשֶׁלּוֹ דְּנִיחָא לֵהּ לְמֶעְבַּד מִצְוָה בְּמְמוֹנוֹ כֵּיוָן דְּדַעְתֵּהּ עֲלַהּ לְתֵן בְּיוֹמָא דַּעֲרָבָה שֶׁכֵּר מִצְוָה סַגִּי בְּהָכִי. וְכָתַב בִּשְׁיָרֵי כְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה כָּאן (הגה״ט סק״ד) וְסִימָן תר״ס (הגב״ס סק״א) שְׁנוֹהֲגִים שֶׁם שֶׁקּוֹנִים מִקֹּפֶת הַקָּהָל כַּמָּה לוּלָבִים וְאֶתְרוֹגִים וּבְיוֹם רִאשׁוֹן דְּסֻכּוֹת מוֹכְרִים עַל יְדֵי הַכְּרָזָה וּמִי שֶׁמַּעֲלֶה בְּדָמִים נוֹתְנִים לוֹ וְאַחַר יוֹם טוֹב פּוֹרְעִין, וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי סִימָן ש״ו (הגב״י סק״ה) עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּשָׁם מְבֹאָר דְּיֵשׁ אוֹסְרִים בְּכָהאי גַּוְנָא, וְגַם נִרְאֶה דִּלְכָתְחִלָּה אֵין לַעֲשׂוֹת כֵּן מִטַּעְמָא דְּכָתַבְנָא לְעֵיל (סק״ה) בְּשֵׁם הַמַּחֲנֶה אֶפְרַיִם דְּיֵשׁ לְחֹשׁ לְהַהֶדְיָא דְּמִשִּׁיכָה בְּלֹא מְעוֹת אֵינוֹ קוֹנֶה מִן הַתּוֹרָה. וְעַיֵּן שָׁם (שיירי כנה״ג סי׳ תרס שם) שֶׁכָּתַב שֶׁאֲבִיו ז״ל הָעֶלָה בְּדָמִים לוּלָב אֶחָד שֶׁקָּנָאוּ גְּבִיר אֶחָד לְהָרֵב הָחָסִיד מוֹרֵנוּ הָרַב ר׳ דָּוִד הַכֹּהֵן ז״ל וְאָמְרוּ לוֹ שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ לַעֲשׂוֹת כֵּן מִפְּנֵי כְּבוֹדוֹ וְהֵשִׁיב הָרַב הֶחָסִיד גְּדוֹל כְּבוֹדוֹ אַךְ בְּמִצְוֹת ה׳ אֵין חוֹלְקִין כְּבוֹד לָרַב דְּיוֹתֵר קָרוֹב אָדָם אֵצֶל עַצְמוֹ לַעֲשׂוֹת מִצְוָה שֶׁצְּוָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשּׁוּם אָדָם וְשִׁבְחוֹהִי עַל הַתְּשׁוּבָה הַזֹּאת עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן (תפ״ה) (תפ״ב) (סק״א) שֶׁכָּתַבְתִּי כֵּיוֹצֵא בָּזֶה בְּשֵׁם אִגֶּרֶת שְׁמוּאֵל (רות ד ט ד״ה והר״ש וכו׳ כבר רמזתיו). אַךְ נִרְאֶה שֶׁזֶּה לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא עַל מִצְוָה הַמֻּטֶּלֶת עַל כָּל אִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל אֲבָל בְּמִצְוֹת הַמֻּשְׁתָּפוֹת לְצִבּוּר כְּגוֹן קְרִיאַת הַתּוֹרָה וְכָל כֵּיוֹצֵא בָּזֶה שֶׁאֵין הַמִּצְוָה שָׁכַל עַדַת יִשְׂרָאֵל יַעֲשׂוּ אוֹתָהּ כָּל אֶחָד לְעַצְמוֹ שֶׁאֵין סִגְנוֹן הַמִּצְוָה כָּךְ רַק שֶׁיַּעֲשׂוּהָ קְצָת אֲנָשִׁים מִן הַצִּבּוּר וְאָז פְּשִׁיטָא שֶׁיֵּשׁ לְהַקְדִּים הַתְּפִלִּידֵי חֲכָמִים וַאֲנָשִׁים מְכֻבָּדִים לְשֶׁאַר כָּל אָדָם וְלָאו כָּל כְּמִנְּהוּ לוֹמַר לְעַצְמִי אֲנִי מְצִיל, וְכָךְ הִיא הַמִּדָּה כְּמוֹ שֶׁמְּצִינוּ בְּסוֹטָה (יג:) גַּבֵּי אֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף שֶׁלָּקַח מֹשֶׁה שֶׁאָמְרוּ הַנִּיחוּ לוֹ כְּבוֹדוֹ בִּגְדוֹלִים, וְכֵן מְצִינוּ בְּקְרִיאַת הַתּוֹרָה שֶׁהַקְּדִימוּ הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְכֹהֵן וּשְׂאָר מַעֲלוֹת בְּקֹדֶשׁ זֶה עַל גַּבֵּי זֶה כַּמְבֹאָר בְּגִטִּין פֶּרֶק הַנִּזְקָקִין (נט:), וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן קל״ה וְסִימָן רפ״ב (ס״ג) בְּשֵׁם הָא״רוֹ שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם הֵירוּשַׁלְמִי (יומא פ״ז ה״א) שֶׁכְּבוֹד לְתוֹרָה שֶׁמִּתְכַּבְּדִת בַּאֲנָשִׁים גְּדוֹלִים עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן בְּתְבוּאוֹת שׁוֹר סִימָן כ״ח (ס״ק יד) לְעִנְיָן לְכַבֵּד בְּמִצְוֹת מִילָה וְכִסּוּי וְעַיֵּן בְּסִפְרֵי שו״ת בֵּית אֶפְרַיִם חֵלֶק חשן מִשְׁפָּט (סי׳ סז). שׁוּב רָאִיתִי בְּמר וּקְצִיעָה (סי׳ תרס) הֵבִיא דִּבְרֵי שִׁירֵי כְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (שם) וְגִמְגֵּם בָּהֶם דְּהָא הַגָּדוֹל גּוֹלֶל וְנוֹטֵל שָׂכָר כְּנֶגֶד כֻּלָּם וְכֵן בְּסִעוּדָה גָּדוֹל מְבָרֵךְ כו׳, וְכָתַב דְּהָתָם שְׁאנֵי דְּנַחַת לְדַמֵּי וְגַם אֶפְשָׁר דְּחִישֵׁי לְמִמַּל מָקוֹם צְדָקָה, וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה כֵּיוָן שֶׁהַתְחִילוּ בְּכָבוֹד הֶרֶב אַף עַל גַּב דִּבְלָחֵם שָׁמַיִם פֶּרֶק ג׳ דְּשֶׁקָּלִים (משנה ג) הוֹכַחְתִּי שֶׁאֵין מְשׁוֹא פָּנִים לְגָדוֹל בִּדְבַר מִצְוָה בְּמָקוֹם שֶׁיֵּד כָּל אָדָם שָׁוָה שֶׁאנִי הֵיכָא דְּלֵיכָּא כְּבוֹד הַתּוֹרָה מַה שֶּׁאֵין כֵּן הָכָא דְּאִיכָּא כְּבוֹד הָרַב דְּחָמִיר וְגַם דִּילוּתָא אִית לֵהּ בְּכָהאי גַּוְנָא כו׳, וּמִכָּל מָקוֹם אֵינוֹ יָכוֹל לְמֵחוֹת בְּמִי שֶׁהוּא חָזָק בְּמִצְוֹת דְּאִיכָּא כְּבוֹד שָׁמַיִם דְּמִצְוָה לְהַרְבּוֹת מְעוֹת צְדָקָה, אַךְ פְּלִיאָה נִשְׁבָּה מִנְּהֶגֶם לְמִכֹּר בְּפָרְהֶסְיָא וְעַל יְדֵי הַכְרָזַת שַׁמָּשׁ כו׳ עַיֵּן שָׁם. וְגַם בְּעֵינַי פְּלֵא וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בִּשְׁעָרֵי כְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה בְּעַצְמוֹ לִרְמֹז לְסִימָן ש״ו וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל. וּלְעִנְיָן לַעֲשׂוֹת כְּבוֹד לִגְדוֹל בְּעֶסֶק עֲשִׂיַּת מִצְוָה נִרְאֶה לִכְאוֹרָה מִדְּחִזְינַן שֶׁהַתּוֹרָה חִלְּקָה כְּבוֹד לְכֹהֵן וְקִדַּשְׁתּוֹ כִּי קָדוֹשׁ הוּא לֵאלֹהֶיךָ (ויקרא כא ז״ח) רִאשׁוֹן לְכָל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה לִפְתֹּחַ רִאשׁוֹן וּלְבָרֵךְ רִאשׁוֹן כו׳ וְהֵינוּ כְּמוֹ בִּזְמַנָּם שֶׁאֶחָד מְכַבְּדָן וְהַשְּׁאָר יוֹצְאִים בִּבְרָכָתוֹ, וּמִכָּל מָקוֹם יֵשׁ לְחַלֵּק קְצָת הֵיכָא שֶׁזֶּה יִתְבַּטֵּל מִן הַמִּצְוָה לְגַמְרֵי, וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן (תפ״ה) [תפ״ב] וּכְשֶׁאֵר דּוּכְתֵּי שֶׁרָמַזְתִּי לְעֵיל עַיֵּן שָׁם:

א [בשו״ע] מוֹצִיאִין שְׁנֵי סְפָרִים כו׳. וְעַיֵּן בְּשִׁעָרֵי אֶפְרַיִם שַׁעַר ח׳ (סע״י לט-סז) שֶׁבֵּאַרְתִּי שָׁם הַדִּין אִם טָעוּ וְקָרְאוּ פָּרָשַׁת אַחֶרֶת וְכֵן בְּקְרִיאַת שְׁאָר יְמֵי הֶחָג הַמְבֹאָרִים בְּסִימָן תרס״ב (ס״ג) וְתרס״ג (סעיפים א, ג) וְתרס״ח (ס״ב) וְתרס״ט (ס״א) אִם אֵרַע טָעוּת וּשְׁאָר פְּרָטִים הַכֹּל מְבֹאָר יָפֶה בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִשָּׁם תִּדְרְשֶׁנּוּ:

א [א] פַּעַם. עַיֵּן בַּאֵר הֵיטֵב, וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ח) דְּלֵכְן אֲבָל שֶׁיֵּשׁ לוֹ לוּלָב יֵשׁ לוֹ לְכַבֵּד אֶת מִי שֶׁאֵין לוֹ שֶׁיְּקַיֵּם הוּא דְּשָׁמָא הֲלָכָה כְּמַאן דְּאָמַר דְּאֵבֶל יָקִיף וּכְשֶׁאֵינוֹ מַקִּיף רָעָה עוֹשֶׂה כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (סק״ז) וְעַיֵּן בְּשִׁעָרֵי תְּשׁוּבָה (סק״ז) מַה שֶּׁכָּתוּב לְעֵיל סִימָן י״ד לְעִנְיָן טַלִּית בְּבֵאַר הֵיטֵב (שם). וּבְאֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק יב) הֵשִׁיג עָלָיו וּמַסִּיק דְּאַף מְשׁוּם יָחִיד הָדַר בְּיָשׁוּב כַּיָּוֵן דְּאֵין לוֹ אֶתְרוֹג רְאוּי לְשָׁלְחוֹ וְהוּא יְבָרֵךְ עַל אַחֵר וּבִלְבַד שֶׁאוֹתוֹ יָחִיד לֹא פָּשַׁע דְּמֵיָּא דְּעָרוּב תַּבְשִׁילִין. וְעַיֵּן שָׁם בְּאֵלִיָּה רַבָּה שָׁטוּב לְבָרֵךְ עַל אֶתְרוֹג שֶׁנּוֹתֵן לוֹ חֲבֵרוֹ בְּמַתָּנָה מִלְּבָרֵךְ עַל שֶׁל קָהָל שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה חֶשְׁשׁוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּבֵית יוֹסֵף וּדְלֹא כְּקַצּוֹת הַחֹשֶׁן (סק״ח) וְעַיֵּן בְּמִשְׁנַת חֲסִידִים מַסֶּכֶת סֻכָּה פֶּרֶק ד׳ אוֹת ל״ב שֶׁהֶאֱרִיךְ בָּזֶה וְעַיֵּן בְּשִׁעוּרֵי תְּשׁוּבָה (סק״ז) שֶׁכָּתַב לְהִפּוּךְ עַיִן שָׁם. וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל סָעִיף קָטָן ה׳ גַּם בְּמַתָּנָה יֵשׁ קְצָת חֶשֶׁשׁ אִם אֵינוֹ מוֹשֵׁךְ לַחֲצֵרוֹ, אַךְ לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי הָעִקָּר כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי דִּכְשֶׁנּוֹטְלוֹ בְּיָדוֹ הֲוֵי קִנְיָן דְּאוֹרַיְתָא וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁאֵינוֹ בִּרְשׁוּת בַּעַל הָאֶתְרוֹג רַק בְּבֵית הַכְּנֶסֶת אוֹ בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ שֶׁהוּא רְשׁוּת כָּל אָדָם שֶׁפִּיר הֲוֵי קִנְיָן דְּאוֹרַיְתָא וְעָדִיף מִלְּבָרֵךְ עַל שֶׁל קָהָל. וְטוֹב לִנְהֹג שֶׁהַגְּבִּי אוֹ יָחִיד אַחֵר שֶׁבְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּבְבֵית הַמִּדְרָשׁ יִקְנֶה הָאֶתְרוֹג מִשָּׁלוֹ וְהוּא יִתֵּן לַקָּהָל לְבָרֵךְ בְּמַתָּנָה עַל מְנָת לְהַחֲזִיר וְשׁוּב יִגְבֶּה מֵעוֹת אֶתְרוֹג כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּאָרְחוֹת חַיִּים (הל׳ לולב סי׳ לא) וְכֵן בּוֹ (סי׳ עב) בְּשֵׁם הָרַאֲב״ד שֶׁהָיָה נוֹהֵג לִקְנוֹת אֶתְרוֹג מִשָּׁלוֹ וְנוֹתְנוֹ לְכָל הַקָּהָל בְּמַתָּנָה עַל מְנָת לְהַחֲזִיר וּבְיוֹמָא דַּעֲרָבָה הָיָה מְכַבֵּשׁ מֵהֶם שֶׁיִּפְרְעוּ דְּמֵי אֶתְרוֹג שֶׁמָּא הָיָה בָּהֶם מִי שֶׁיִּנְהַג סְלְסוּל בְּעַצְמוֹ אוֹ שֶׁהָיָה רוּחוֹ גַּסָּה שֶׁלֹּא יִרְצֶה לְצֵאת אֶלָּא בְּשֶׁלּוֹ וְכֵן רָאִיתִי בִּבְרֵכִי יוֹסֵף (סק״ז) שֶׁמְּזֶה הֵבִיא רְאָיָה דְּלֹא מְהָנֵי הֵינוּ אִם לֹא נָתַן לוֹ בְּשָׁעַת נְטִילָה בְּמַתָּנָה כְּלָל מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּזֶה כֵּיוָן שֶׁהַנּוֹתֵן גָּמַר וְאָקְנֵי לֵהּ אֶלָּא שֶׁהוּא אֵינוֹ רוֹצֶה לְצֵאת אֶלָּא בְּשֶׁלּוֹ דְּנִיחָא לֵהּ לְמֶעְבַּד מִצְוָה בְּמְמוֹנוֹ כֵּיוָן דְּדַעְתֵּהּ עֲלַהּ לְתֵן בְּיוֹמָא דַּעֲרָבָה שֶׁכֵּר מִצְוָה סַגִּי בְּהָכִי. וְכָתַב בִּשְׁיָרֵי כְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה כָּאן (הגה״ט סק״ד) וְסִימָן תר״ס (הגב״י סק״א) שְׁנוֹהֲגִים שֶׁם שֶׁקּוֹנִים מִקֹּפֶת הַקָּהָל כַּמָּה לוּלָבִים וְאֶתְרוֹגִים וּבְיוֹם רִאשׁוֹן דְּסֻכּוֹת מוֹכְרִים עַל יְדֵי הַכְרָזָה וּמִי שֶׁמַּעֲלֶה בְּדָמִים נוֹתְנִים לוֹ וְאַחַר יוֹם טוֹב פּוֹרְעִין, וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי סִימָן ש״ו (הגב״י סק״ה) עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּשָׁם מְבֹאָר דְּיֵשׁ אוֹסְרִים בְּכָהאי גַּוְנָא, וְגַם נִרְאֶה דִּלְכָתְחִלָּה אֵין לַעֲשׂוֹת כֵּן מִטַּעְמָא דְּכָתַבְנָא לְעֵיל (סק״ה) בְּשֵׁם הַמַּחֲנֶה אֶפְרַיִם דְּיֵשׁ לְחֹשׁ לְהַהֶדְיָא דְּמִשִּׁיכָה בְּלֹא מְעוֹת אֵינוֹ קוֹנֶה מִן הַתּוֹרָה. וְעַיֵּן שָׁם (שיירי כנה״ג סי׳ תרס שם) שֶׁכָּתַב שֶׁאֲבִיו ז״ל הָעֶלָה בְּדָמִים לוּלָב אֶחָד שֶׁקָּנָאוּ גְּבִיר אֶחָד לְהָרֵב הָחָסִיד מוֹרֵנוּ הָרַב ר׳ דָּוִד הַכֹּהֵן ז״ל וְאָמְרוּ לוֹ שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ לַעֲשׂוֹת כֵּן מִפְּנֵי כְּבוֹדוֹ וְהֵשִׁיב הָרַב הֶחָסִיד גְּדוֹל כְּבוֹדוֹ אַךְ בְּמִצְוֹת ה׳ אֵין חוֹלְקִין כְּבוֹד לָרַב דְּיוֹתֵר קָרוֹב אָדָם אֵצֶל עַצְמוֹ לַעֲשׂוֹת מִצְוָה שֶׁצְּוָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשּׁוּם אָדָם וְשִׁבְחוֹהִי עַל הַתְּשׁוּבָה הַזֹּאת עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן (תפ״ה) [תפ״ב] (ס״ק א) שֶׁכָּתַבְתִּי כֵּיוֹצֵא בָּזֶה בְּשֵׁם אִגֶּרֶת שְׁמוּאֵל (רות ד ט ד״ה והר״ש וכו׳ כבר רמזתיו). אַךְ נִרְאֶה שֶׁזֶּה לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא עַל מִצְוָה הַמֻּטֶּלֶת עַל כָּל אִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל אֲבָל בְּמִצְוֹת הַמֻּשְׁתָּפוֹת לְצִבּוּר כְּגוֹן קְרִיאַת הַתּוֹרָה וְכָל כֵּיוֹצֵא בָּזֶה שֶׁאֵין הַמִּצְוָה שָׁכַל עַדַת יִשְׂרָאֵל יַעֲשׂוּ אוֹתָהּ כָּל אֶחָד לְעַצְמוֹ שֶׁאֵין סִגְנוֹן הַמִּצְוָה כָּךְ רַק שֶׁיַּעֲשׂוּהָ קְצָת אֲנָשִׁים מִן הַצִּבּוּר וְאָז פְּשִׁיטָא שֶׁיֵּשׁ לְהַקְדִּים הַתְּפִלִּידֵי חֲכָמִים וַאֲנָשִׁים מְכֻבָּדִים לְשֶׁאַר כָּל אָדָם וְלָאו כָּל כְּמִנְּהוּ לוֹמַר לְעַצְמִי אֲנִי מְצִיל, וְכָךְ הִיא הַמִּדָּה כְּמוֹ שֶׁמְּצִינוּ בְּסוֹטָה (יג:) גַּבֵּי אֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף שֶׁלָּקַח מֹשֶׁה שֶׁאָמְרוּ הַנִּיחוּ לוֹ כְּבוֹדוֹ בִּגְדוֹלִים, וְכֵן מְצִינוּ בְּקְרִיאַת הַתּוֹרָה שֶׁהַקְּדִימוּ הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְכֹהֵן וּשְׂאָר מַעֲלוֹת בְּקֹדֶשׁ זֶה עַל גַּבֵּי זֶה כַּמְבֹאָר בְּגִטִּין פֶּרֶק הַנִּזְקָקִין (נט:), וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן קל״ה וְסִימָן רפ״ב (ס״ג) בְּשֵׁם הָא״רוֹ שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם הֵירוּשַׁלְמִי (יומא פ״ז ה״א) שֶׁכְּבוֹד לְתוֹרָה שֶׁמִּתְכַּבְּדִת בַּאֲנָשִׁים גְּדוֹלִים עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן בְּתְבוּאוֹת שׁוֹר סִימָן כ״ח (ס״ק יד) לְעִנְיָן לְכַבֵּד בְּמִצְוֹת מִילָה וְכִסּוּי וְעַיֵּן בְּסִפְרֵי שו״ת בֵּית אֶפְרַיִם חֵלֶק חשן מִשְׁפָּט (סי׳ סז). שׁוּב רָאִיתִי בְּמר וּקְצִיעָה (סי׳ תרס) הֵבִיא דִּבְרֵי שִׁירֵי כְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (שם) וְגִמְגֵּם בָּהֶם דְּהָא הַגָּדוֹל גּוֹלֶל וְנוֹטֵל שָׂכָר כְּנֶגֶד כֻּלָּם וְכֵן בְּסִעוּדָה גָּדוֹל מְבָרֵךְ כו׳, וְכָתַב דְּהָתָם שְׁאנֵי דְּנַחַת לְדַמֵּי וְגַם אֶפְשָׁר דְּחִישֵׁי לְמִמַּל מָקוֹם צְדָקָה, וּמִכָּל מָקוֹם אֵינוֹ יָכוֹל לְמֵחוֹת בְּמִי שֶׁהוּא חָזָק בְּמִצְוֹת דְּאִיכָּא כְּבוֹד שָׁמַיִם דְּמִצְוָה לְהַרְבּוֹת מְעוֹת צְדָקָה, אַךְ פְּלִיאָה נִשְׁבָּה מִנְּהֶגֶם לְמִכֹּר בְּפָרְהֶסְיָא וְעַל יְדֵי הַכְרָזַת שַׁמָּשׁ כו׳ עַיֵּן שָׁם. וְגַם בְּעֵינַי פְּלֵא וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בִּשְׁעָרֵי כְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה בְּעַצְמוֹ לִרְמֹז לְסִימָן ש״ו וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל. וּלְעִנְיָן לַעֲשׂוֹת כְּבוֹד לִגְדוֹל בְּעֶסֶק עֲשִׂיַּת מִצְוָה נִרְאֶה לִכְאוֹרָה מִדְּחִזְינַן שֶׁהַתּוֹרָה חִלְּקָה כְּבוֹד לְכֹהֵן וְקִדַּשְׁתּוֹ כִּי קָדוֹשׁ הוּא לֵאלֹהֶיךָ (ויקרא כא ז״ח) רִאשׁוֹן לְכָל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה לִפְתֹּחַ רִאשׁוֹן וּלְבָרֵךְ רִאשׁוֹן כו׳ וְהֵינוּ כְּמוֹ בִּזְמַנָּם שֶׁאֶחָד מְכַבְּדָן וְהַשְּׁאָר יוֹצְאִים בִּבְרָכָתוֹ, וּמִכָּל מָקוֹם יֵשׁ לְחַלֵּק קְצָת הֵיכָא שֶׁזֶּה יִתְבַּטֵּל מִן הַמִּצְוָה לְגַמְרֵי, וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן (תפ״ה) [תפ״ב] וּכְשֶׁאֵר דּוּכְתֵּי שֶׁרָמַזְתִּי לְעֵיל עַיֵּן שָׁם:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

חֲבֵרוֹ אֵין חִיּוּב עָלָיו לְשָׁלְחוֹ, וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתוּב לְעֵיל סִימָן י״ד לְעִנְיָן טַלִּית בְּבֵאַר הֵיטֵב (סק״ז) וְשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (שם). וּבְאֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק יב) הֵשִׁיג עָלָיו וּמַסִּיק דְּאַף מְשׁוּם יָחִיד הָדַר בְּיָשׁוּב כַּיָּוֵן דְּאֵין לוֹ אֶתְרוֹג רְאוּי לְשָׁלְחוֹ וְהוּא יְבָרֵךְ עַל אַחֵר וּבִלְבַד שֶׁאוֹתוֹ יָחִיד לֹא פָּשַׁע דְּמֵיָּא דְּעָרוּב תַּבְשִׁילִין. וְעַיֵּן שָׁם בְּאֵלִיָּה רַבָּה שָׁטוּב לְבָרֵךְ עַל אֶתְרוֹג שֶׁנּוֹתֵן לוֹ חֲבֵרוֹ בְּמַתָּנָה מִלְּבָרֵךְ עַל שֶׁל קָהָל שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה חֶשְׁשׁוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּבֵית יוֹסֵף וּדְלֹא כְּקַצּוֹת הַחֹשֶׁן (סק״ח) וְעַיֵּן בְּמִשְׁנַת חֲסִידִים מַסֶּכֶת סֻכָּה פֶּרֶק ד׳ אוֹת ל״ב שֶׁהֶאֱרִיךְ בָּזֶה וְעַיֵּן בְּשִׁעוּרֵי תְּשׁוּבָה (סק״ז) שֶׁכָּתַב לְהִפּוּךְ עַיִן שָׁם. וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל סָעִיף קָטָן ה׳ גַּם בְּמַתָּנָה יֵשׁ קְצָת חֶשֶׁשׁ אִם אֵינוֹ מוֹשֵׁךְ לַחֲצֵרוֹ, אַךְ לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי הָעִקָּר כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי דִּכְשֶׁנּוֹטְלוֹ בְּיָדוֹ הֲוֵי קִנְיָן דְּאוֹרַיְתָא וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁאֵינוֹ בִּרְשׁוּת בַּעַל הָאֶתְרוֹג רַק בְּבֵית הַכְּנֶסֶת אוֹ בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ שֶׁהוּא רְשׁוּת כָּל אָדָם שֶׁפִּיר הֲוֵי קִנְיָן דְּאוֹרַיְתָא וְעָדִיף מִלְּבָרֵךְ עַל שֶׁל קָהָל. וְטוֹב לִנְהֹג שֶׁהַגְּבִּי אוֹ יָחִיד אַחֵר שֶׁבְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּבְבֵית הַמִּדְרָשׁ יִקְנֶה הָאֶתְרוֹג מִשָּׁלוֹ וְהוּא יִתֵּן לַקָּהָל לְבָרֵךְ בְּמַתָּנָה עַל מְנָת לְהַחֲזִיר וְשׁוּב יִגְבֶּה מֵעוֹת אֶתְרוֹג כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּאָרְחוֹת חַיִּים (הל׳ לולב סי׳ לא) וְכֵן בּוֹ (סי׳ עב) בְּשֵׁם הָרַאֲב״ד שֶׁהָיָה נוֹהֵג לִקְנוֹת אֶתְרוֹג מִשָּׁלוֹ וְנוֹתְנוֹ לְכָל הַקָּהָל בְּמַתָּנָה עַל מְנָת לְהַחֲזִיר וּבְיוֹמָא דַּעֲרָבָה הָיָה מְכַבֵּשׁ מֵהֶם שֶׁיִּפְרְעוּ דְּמֵי אֶתְרוֹג שֶׁמָּא הָיָה בָּהֶם מִי שֶׁיִּנְהַג סְלְסוּל בְּעַצְמוֹ אוֹ שֶׁהָיָה רוּחוֹ גַּסָּה שֶׁלֹּא יִרְצֶה לְצֵאת אֶלָּא בְּשֶׁלּוֹ וְכֵן רָאִיתִי בִּבְרֵכִי יוֹסֵף (סק״ז) שֶׁמְּזֶה הֵבִיא רְאָיָה דְּלֹא מְהָנֵי הֵינוּ אִם לֹא נָתַן לוֹ בְּשָׁעַת נְטִילָה בְּמַתָּנָה כְּלָל מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּזֶה כֵּיוָן שֶׁהַנּוֹתֵן גָּמַר וְאָקְנֵי לֵהּ אֶלָּא שֶׁהוּא אֵינוֹ רוֹצֶה לְצֵאת אֶלָּא בְּשֶׁלּוֹ דְּנִיחָא לֵהּ לְמֶעְבַּד מִצְוָה בְּמְמוֹנוֹ כֵּיוָן דְּדַעְתֵּהּ עֲלַהּ לְתֵן בְּיוֹמָא דַּעֲרָבָה שֶׁכֵּר מִצְוָה סַגִּי בְּהָכִי. וְכָתַב בִּשְׁיָרֵי כְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה כָּאן (הגה״ט סק״ד) וְסִימָן תר״ס (הגב״י סק״א) שְׁנוֹהֲגִים שֶׁם שֶׁקּוֹנִים מִקֹּפֶת הַקָּהָל כַּמָּה לוּלָבִים וְאֶתְרו